

XXVI ÉVFOLYAM

7

1985. FEBRUÁR 16.

ÁRA: 7,50 FT

PATAK KARSZTKÖVEK KÖZÖTT
(Legújabb nemzeti parkunkról
szóló riportunk a 16-17. oldalon)

1h3

1h3

Fotó: Tardy János

KÉPES ÚJSÁG

Baradla / 1595

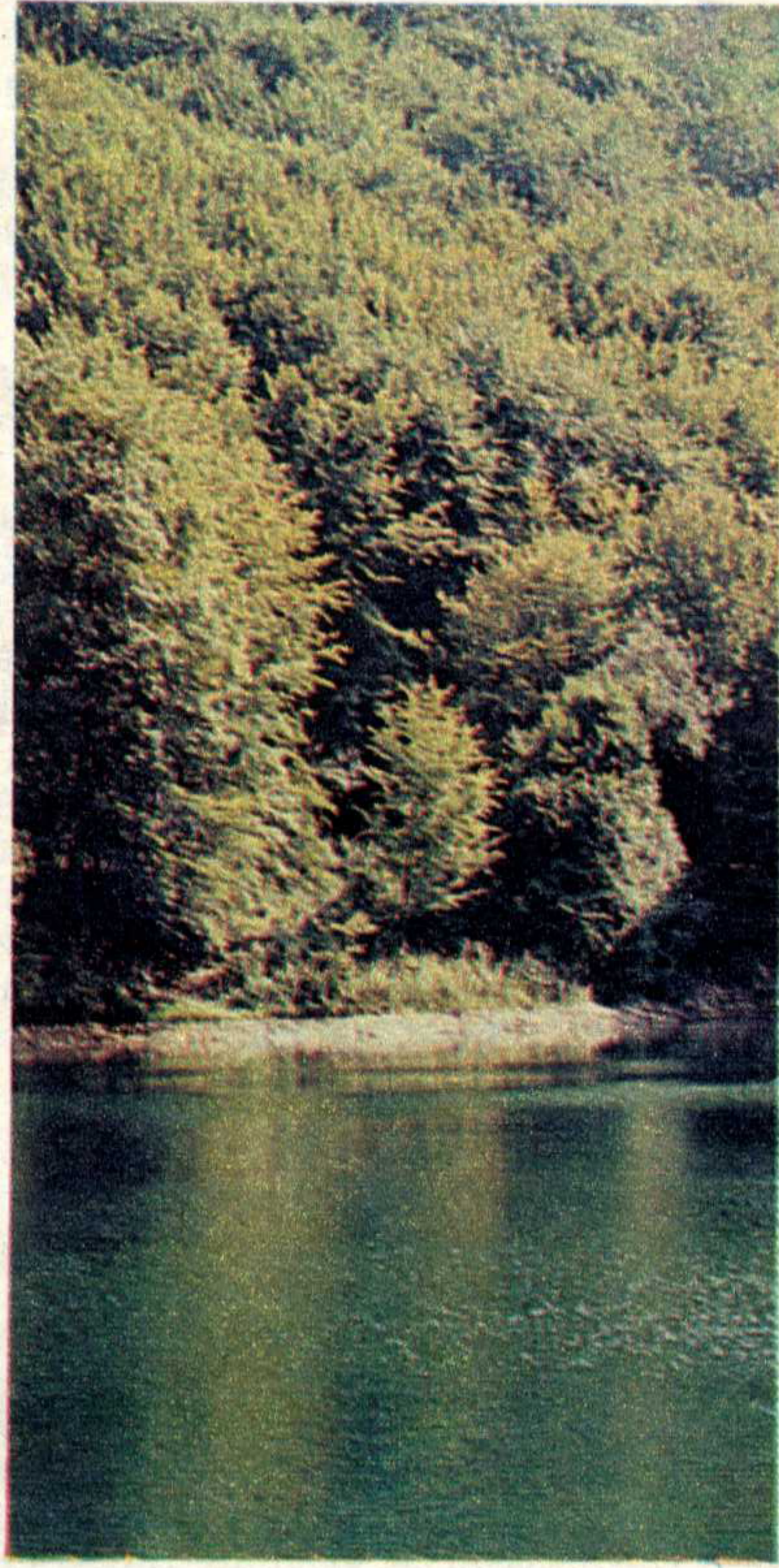
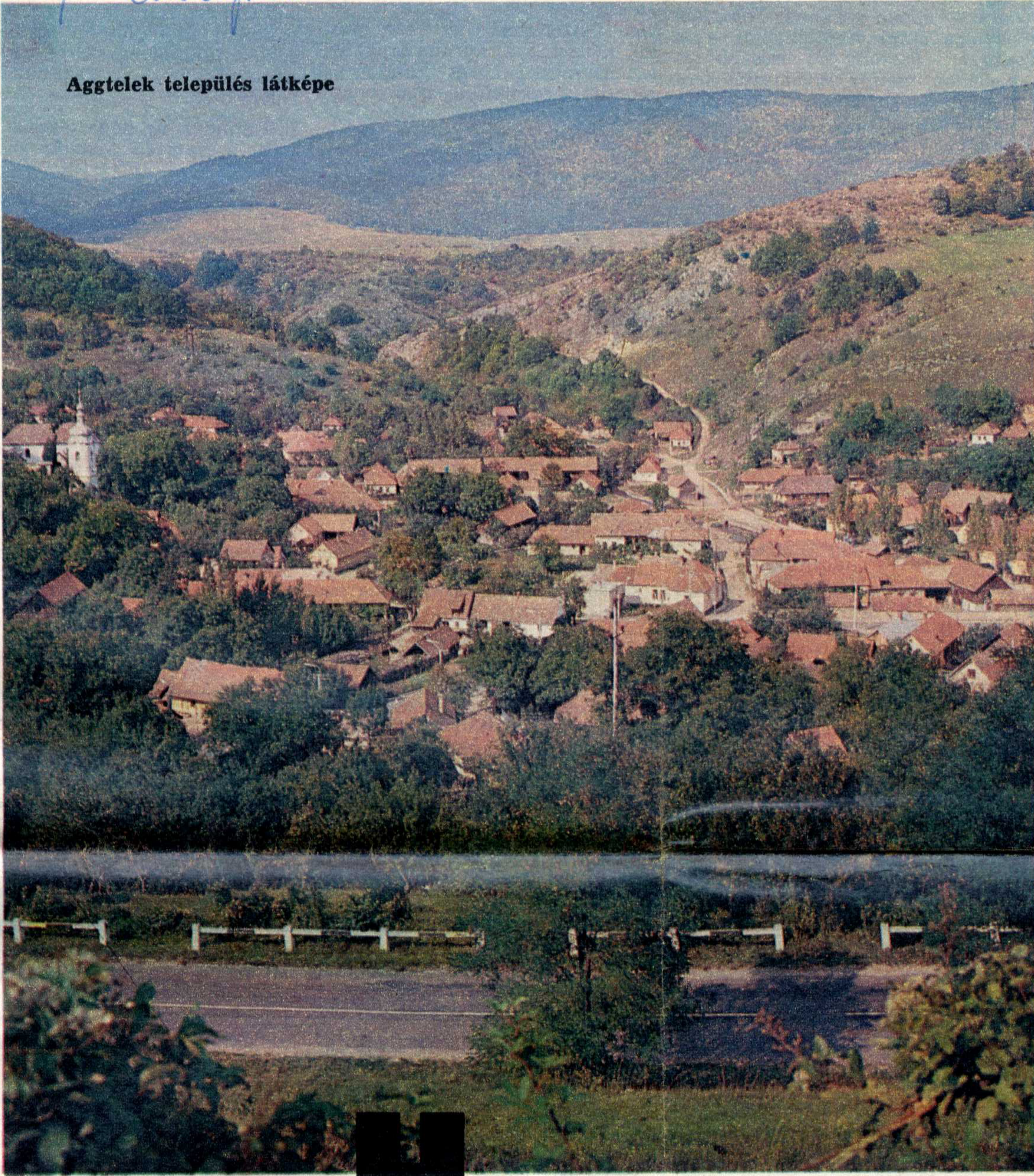

állatvilág

2/

4/- *Aggtelek*

Aggtelek település látképe

Jósvafőn,
a Tengerszem-tó

**Ebben
a környezetben
nincs
jelentősége
az évszakok
változásának.
Az Idő
— emberöltőre
méretezve
egyenlő
az
állandósággal.**

Ha azt mondom, Magyarország, és azt mondom, Aggtelek — mindenkinek azonnal beugrik a kép, az európai híró Baradla-barlangról. Ha azt mondom, Szín, Tornanádaska — az ottani táj szülőitein kívül senkinek nem jut eszébe semmi, jóllehet, tíz-húsz kilométerre vannak mindössze a nevezetes barlangtól.

1985 januárjában nemzeti parkká nyilvánították Aggteleket, és környezetének húszezer hektárnyi területét. Ez az intézkedés talán ráirányítja a figyelmet hazánknak erre a sajátos, „ördögszántásokkal”, több száz méter mélységű víznyelő töbrökkel tarkított, föld alatti mesevilágot rejtő vidékére.

A baradla barlang

Néhány esztendővel ezelőtt, amikor még a barlangban rendszeresen tartottak komolyzenei

hangversenyeket, egy alkalommal Bach-zenét hallgattam a páratlan akusztikájú „teremben”. „Bach... — Torony, amely belülről építi önmagát, magasba polcolva párhuzamos dallamívének emeleleit. S ahogy nő a torony, őt viszi magával, a földi élet mélyeiből rántja fel a magasba valami vad erővel...” — jutottak eszembe Heinrich Böll sorai. Már véget ért a zene, de még jó ideig nem nyitottam ki a szemem. Nem akartam látni a technika „egy turista-csoportra méretezett” fényenergiáját. Mesterséges fényvel lehet-e bevilágítani az Időt?

A Baradla-barlang tüneményes szépsége sötét, örvénylő erők kínjában született — az odamenekülő első ember csak a biztos menedéket kereste. A szépség élvezete már a huszadik századi ember számára adatott meg.

Az aggteleki-karszt barlangjai közül a Baradla huszonöt kilométer hosszú, ebből tizenhét kilométer hazánk területén található, fennmaradó része a cseh-szlovákiai Domica-barlanghoz tartozik. A természet a maga sa-

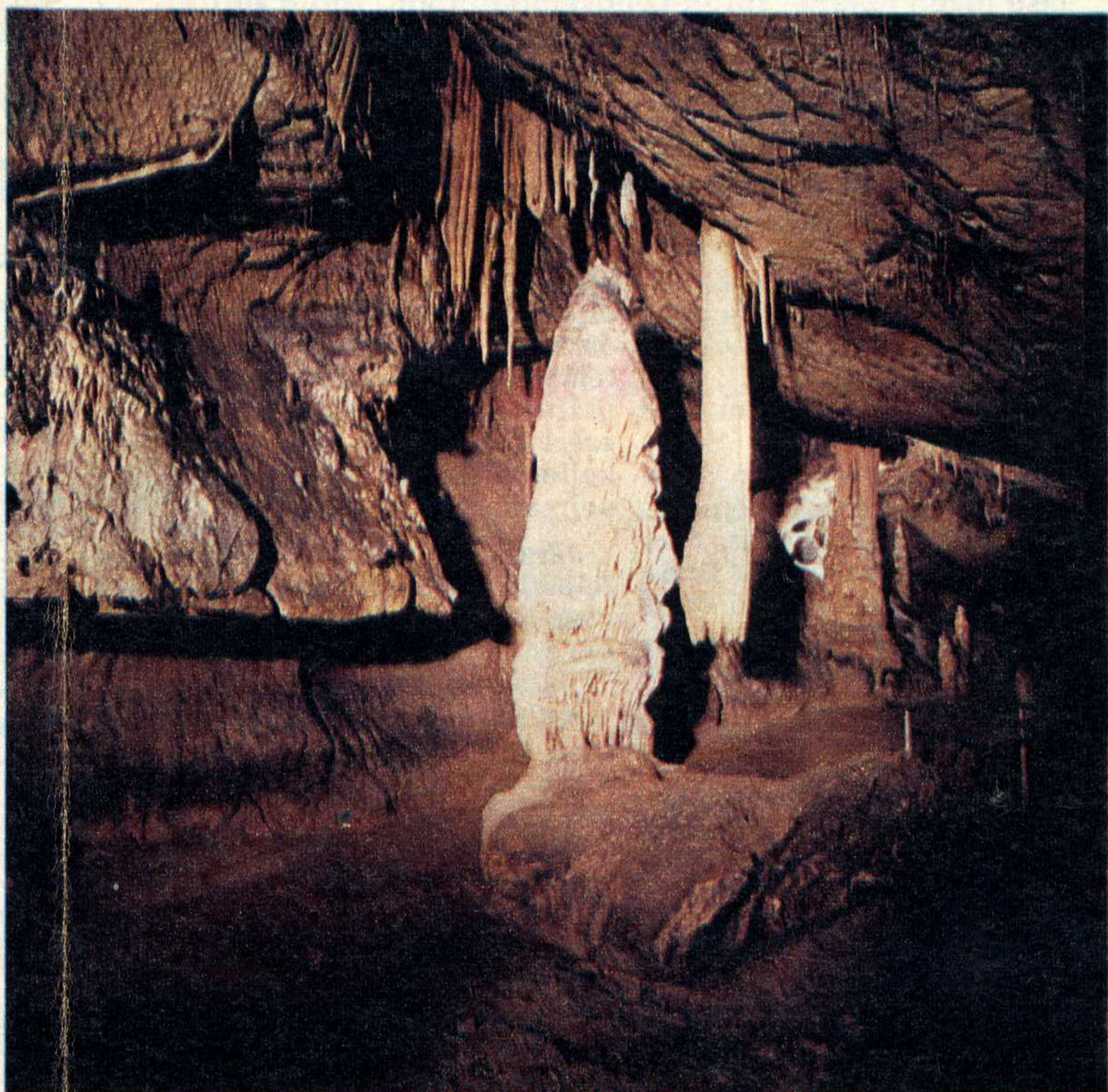
játos módján ezúttal az ember segítségére vállalkozott. Figyelmeztetve: a környezeti ártalmak nem veszik figyelembe az országhatárokat. A barlangrendszert átszelő Styx folyó vizébe hiába tesznek vasrácsot, jelezve, hogy azon túl egy másik országhoz tartozik a terület, a folyócska erről nem vesz tudomást. És mert a domicsai bejáratnál mezőgazdasági művelés folyik, és mert a hely földrajzi adottságainál fogva magasabban fekszik, mint a magyarországi szakasz, a folyó hozza a föld alatt az iszapot, a vegyszeres, szennyezett vizet. Erősödik a felismerés, hogy csak együttes munkával menthetjük meg a rohamosan pusztuló barlangrendszert a jövőnek.

Amíg a Baradla-barlang egy bizonyos szakaszát már a múlt század végén megnyitották a nagyközönség előtt, a kilenc kilométer hosszú Béke-barlangot 1954-ben tárták csak fel. Különleges adottságai — átlagos hőmérséklete 10 Celsius-fok, páratartalma csaknem százszázalékos, a levegője rendkívül tiszta — légzőszervi betegségek gyógyítására kiválóan alkalmassá teszik.

A felszín meséje

A népnyelv mindig is találó kifejezéssel tudta meghatározni a különleges természeti képződményeket. Aggtelek környékén ördögszántásnak nevezik azt a geológiai képződményt, amely sok helyütt fehérlik a zöld mezők között. Valóban olyan a fehér mészkő, mintha sűrűn barázdált, felszántott föld volna, és kinek is lehetne ilyen erejű ekéje a köfelszín felszántására, mint az ördög-

ÁS ÉS MESEVILÁG

A föld mélyén örvénylő erők nyomában született meg a ma látható szépség

A népnyelv ördögszántásnak nevezi a különleges geológiai képződményt, a karrmezőt

nek? Utal ez a szó az elemek őseréjére, amely nemcsak a mélyben, hanem a felszínen is meghatározza ennek a tájnak az arculatát.

A Szádvár hegyoldalából letekintve, sűrűn kanyargó patak ezüstcsíkja fénylik. Olyan ez a látvány, mintha egy terepasztalról néznénk az egykor szabályozatlan, szeszélyes kanyarulatokkal ölelt Tiszát, vagy más nagyobb folyót. Ezek a kis patakocskák azonban nem veszélyeztetnek senkit, csak gyönyörködtetnek. Fátyolszerű vizesékekkel tarkítva szalad az egyik az erdők közt, másutt megcsendesedve csörgedeznek. A Vörös-tó a csapadék mennyiségétől függően olykor valóban vörös árnyalatot ölt az alján feloldódott máladéktól. Ha a tó színe nem is mindig vörös, a fölötte levő földréteg színe már messziről árulkodik jelenlétéről. A jósvafői bejáratnál pedig, a hegyek között zölden csillogó Tengerszem-tóban gyönyörködhet a turista. Ha a föld alatt az állandóság bűvöl el — a föld felszínén a változatosság a táj varázsa.

Az európai híró Baradla-barlang aggteleki bejárata

Hogy mit jelent a nemzeti park az ott élő embereknek? Egyelőre csak a szelíd figyelmet. Idővel sokkal többet. Később talán eltűnnek a kis falvak házainak ablakából a táblácskák: ásvány eladó. S talán kevesebb nyugati rendszámú autó áll majd meg azzal a céllal, hogy a környező bányákban dolgozók a robbantások során felszínre kerülő értékes ásványokat valutáért eladják, pusztán azért, mert nem tekintik még nemzeti értéknek.

Ha az ország lakói Aggtelektől nemcsak egyetlen barlangtúra lehetőségét várják, hanem megismerik más értékeit is, az ott élők lesznek gazdagabbak. Elsősorban azzal az érzéssel, hogy az országnak ez a része, ahol élnek — értékes. A fellendülő szervezett idegenforgalom pedig előbb-utóbb mindig a települések fejlesztéséhez vezet. Az ott élő emberek együttműködésével valósulhat meg legújabb nemzeti parkunk.

László Ilona
Fotó: Béres Ferencné
és Soproni Béla